Dosarul nr. 21r-1104/24 Judecătoria Hîncești (sediul Central)
1-21170422-02-21r-04062024 Judecător: Ganganu Maria

D E C I Z I E

18 septembrie 2025 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Centru, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Cecan Silvia
Judecătorii Schibin Vladislav şi Băbălău Denis

a judecat, în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul Penitenciarului nr. 3 – Leova și recursul avocatului Căuș Miroslav, în interesele condamnatului Tcaciuc ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr.21ji-11/24 din 17 mai 2024, privind plângerea condamnatului Tcaciuc *****, împotriva administrației instituției penitenciare care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate, cu privire la constatarea deținerii în condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 18.11.2021 – 04.07.2022; 05.05.2023 – 17.05.2024.
Instanța de recurs: 21.10.2022 – 18.04.2023; 04.06.2024 – 18.09.2025.
Procedura de citare a părților a fost legal executată.

Asupra recursurilor, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal, -

A C O N S T A T A T:

1. La 17 martie 2022, prin încheiere de declinarea a competenței a parvenit demersul avocatului Bobeica Vasile, în interesele condamnatului Tcaciuc ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. În motivarea demersului depuse a susținut că, detenția în instituțiile penitenciare, Penitenciarul nr.13 – Chișinău și Penitenciarul nr.9 – Pruncul, a cauzat

daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale acestuia, acesta fiind deținut în condiții inumane și degradante, manifestate prin severe suferințe psihice, fizice și prejudicii morale. Nu i-au fost asigurate toate garanțiile siguranței persoanei, acesta a fost supus unei detenții în condiții inumane și degradante, contrare prevederilor art.3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

3. A solicitat constatarea faptului că a fost deținut în condiții inumane și degradante în Penitenciarul nr.13 – Chișinău în calitate de prevenit și aplicarea în privința sa a prevederilor art.385 alin.(5) din Codul de procedură penală, reclamând condițiile contrare prevederilor art.3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr.9 – Pruncul în calitate de condamnat și cerând reducerea pedepsei prin aplicarea prevederilor 473^2 - 473^3 din Codul de procedură penală.

4. Prin încheierea Judecătoriei Hîncești (sediul Central) nr.21ji-11/24 din 17 mai 2024, s-a admis plângerea condamnatului Tcaciuc ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform Jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Tcaciuc ***** a fost deținut în perioada 17 mai 2020 - 04 iulie 2022, în instituțiile penitenciare din Republica Moldova, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Tcaciuc *****, pentru perioada detenției în instituțiile penitenciare în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale după cum urmează. Pentru perioada aflării în instituțiile penitenciare, Penitenciarul nr.13 – Chișinău, în perioada 17 mai 2020 - 11 august 2020, în calitate de prevenit, timp de 82 zile, în condițiile art.385 alin.(5) (6) din Codul de procedură penală redacția în vigoare la data sesizării instanței de judecată, se reduce pedeapsa, cu încă 82 zile. Pentru perioada aflării în instituțiile penitenciare, Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 9 – Cahul și Penitenciarul nr. 3 – Leova în perioada 11 august 2020 - 04 iulie 2022, în calitate de condamnat, timp de 690 zile, s-a redus pedeapsa în condițiile art.473^2-473^4 din Codul de procedură penală, în vigoare la data sesizării instanței, calculându-se două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, total de 138 zile. Cumulativ, termenul pedepsei stabilit lui Tcaciuc, s-a redus în total cu 220 zile. În ordinea art. 473^4 alin. (3) din Codul de procedură penală, s-a obligat administrația Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 9 – Pruncul și Penitenciarul nr. 3 – Leova, să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară va informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri

5. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, Penitenciarul nr. 3 – Leova a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea încheierii din 17 mai 2024, emisă la plângerea condamnatului Tcaciuc ***** și pronunțarea unei hotărâri prin care plângerea lui Tcaciuc ***** să fie respinsă ca neîntemeiată.

6. În motivarea cererii de recurs invocă că, instanța de fond nu a dat o apreciere tuturor motivelor, argumentelor și probelor invocate de părți și fără a se expune fiecărui argument în parte, or, din constatările instanței se deduce caracterul prestabilit al convingerilor judecătorului, prin urmare fiind afectată imparțialitatea acestuia.

7. În principal, precizează faptul că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menț*****at în nenumărate rânduri în practica sa (inclusiv în cauzele contra Moldovei), precum că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62). La constatarea condițiilor de detenție, instanța naț*****ală va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența art. 3 CEDO. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63). Notează că, în plângerea înaintată, condamnatul solicită aplicarea, în privința sa, a prevederilor art. 385 alin. (5), art. 473^{2-4} din Codul de procedură penală. Prioritar, instanța de judecată trebuia să rețină că potrivit prevederilor art. 473^{2} alin. (2) din Codul de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție menț*****ate la alin.(l) trebuie să conțină datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, ori asemenea date în plângerea înaintată nu se conțin. La plângere pot fi anexate explicațiile altor condamnați sau preveniți, copiile plângerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, și răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plângerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentința sau încheierea.

8. Susține că, ținând cont de dispozițiile legale, la soluț*****area unor asemenea cereri, instanța are rolul de a examina circumstanțe concrete de fapt care se referă nemijlocit la situația autorului plângerii, pentru ca, pe cale de consecință, să le poată da o apreciere, or în cazul de față, instanța era în posibilitatea să analizeze și să nu constate o încălcare în privința condamnatului Tcaciuc ***** și, respectiv, să aprecieze gradul și intensitatea pretinsei încălcări, în situația în care ultimul a neglijat

prevederile legale imperative, nu a explicat în nici un fel condițiile materiale de detenție pe care le contestă, și nu a prezentat nici o dovadă în sensul atestării conjuncturilor privind careva condiții precare, cum ar fi explicațiile altor condamnați, copiile plângerilor anterioare înaintate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere și răspunsurile lor, precum și alte probe relevante.

9. Subsidiar, explică, că la examinarea plângerii adresate de condamnatul Tcaciuc ***** privind condițiile precare de detenție din toate instituțiile penitenciare în care a fost deținut, menț*****ăm că, nu au fost luate în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, însă cauza a fost examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2018 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum și rapoartele Avocatului poporului din 03 iulie 2019 și din 2020.

10. În context, specifică, că, condamnatul Tcaciuc ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 9 – Pruncul și Penitenciarul nr. 3 – Leova, în perioada 20.05.2021 - 24.06.2022, altfel spus nu reflectă perioada descrisă în Raportul Avocatului poporului din anul 2019. Mai mult decât atât, subliniază că, în instituțiile sus-nominalizate, condițiile au corespuns conform normelor penitenciarului de tip deschis, ceea ce presupune libertatea deținutului de mișcare de la deșteptare până la stingere pe teritoriul instituției penitenciare. Spre exemplu, atrage atenția completului că, Penitenciarul nr. 9 – Pruncul dispune de spații mari de recreare în aer liber în afara sectorului de detenție unde condamnații au acces fără restricții. Administrația instituției organizează condamnărilor diferite ceremonii religioase și întâlniri cu reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale și a societății civile. De asemenea, deținuții beneficiază de activități educative, au posibilitate să se încadreze în procesul de instruire profes*****ală, să participe la munci remunerate și neremunerate. în curtea sectoarelor de locuit, sunt amplasate locuri special amenajate pentru fumat. Suplimentar, referitor la Penitenciarul nr. 4 – Cricova, relatează că, potrivit rapoartelor naț*****ale și internaț*****ale, instituția penitenciară nu a fost recunoscută ca penitenciar cu condiții inumane sau degradante. În pofida faptului că, referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, Penitenciarul nr. 4 – Cricova și Penitenciarul nr. 3 – Leova unde s-a deținut condamnatul condițiile corespund normelor, instanța apreciază critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, totuși judecătorul de instrucție ajunge la concluzia că ultimul a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în toate instituțiile indicate de către acesta în plângere .

11. Astfel, consideră că, prin raportul prezentat a fost demonstrat faptul că, pe parcursul deținerii condamnatului Tcaciuc *****, au fost respectate standardele minime de întreținere și nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante, altfel spus acesta nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant. Instanța de fond a ignorat datele expuse în raportul prezentat de administrația

instituției penitenciare pentru perioadele vizate supra, condamnatul Tcaciuc ***** fiind deținut în condiții bune, fapt prin care au fost respectate standardele CPT privind condițiile de trai a deținuților și nu a fost supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanțe agravante ale unor condiții de detenție precare. În consecință, plângerea condamnatului Tcaciuc ***** în partea ce ține de condiții de detenție precare în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 9 – Pruncul și Penitenciarul nr. 3 – Leova urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

12. Urmare a dezacordului cu încheierea judecătorului de instrucție, avocatul Căuș Miroslav, în interesele condamnatului Tcaciuc ***** a declarat cerere de recurs, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a încheierii Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 17 mai 2024 prin care s-a admis plângerea lui Tcaciuc ***** cu privire la solicitarea constatării încălcării prevederilor art.3 CEDO și reducerea din termenul de pedeapsă în conformitate c prevederile art.385 alin. (5) și art.473^4 din Codul de procedură penală și rejudecarea cauzei, pronunțarea unei noi hotărâri cu aplicarea prevederile art.385.alin.(5), art.473^1 alin.(4) din Codul de procedură penală (în redacția Legii în vigoare momentul depunerii plângerii) în privința deținutului Tcaciuc ***** și anume în calitate de prevenit două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, iar în calitate de condamnat 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție.

13. În argumentarea poziției sale, invocă, că deși prin încheierea judecătorului de instrucție a fost admisă plângerea lu Tcaciuc ***** parțial, nu sunt de acord cu termenul care s-a redus lui Tcaciuc ***** în total cu 220 zile, or numărul total de zile calculate (reduse) și anume de 220 zile este eronat, întrucât din aprecierea celor menț*****ate la caz, dificultățile cu care s-a confruntat deținutul Tcaciuc ***** în timpul detenției sale în instituțiile penitenciare din Republica Moldova - având calitate de prevenit și calitatea de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolul 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise penitenciarele vizate.

14. Consideră că, Tcaciuc ***** a avut calitate de prevenit nu doar 82 de zile, deoarece din perioada 17.05.2020 - 30.03.2021, fiind plasat în arest preventiv a fost deținut Penitenciarul nr.13 - Chișinău 317 zile, având statut de prevenit. Astfel, deținutul Tcaciuc ***** reieșind din faptul că a depus plângerea la data de 17 martie 2022, ultimului îi sunt aplicabile prevederile Codului de procedură penală la momentul depunerii plângerii și anume calitate de prevenit două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv iar în calitate de condamnat 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție. Remediul aplicat în speța dată va fi unul adecvat și suficient, bazat pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensă instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporț*****al circumstanțelor constatate. Prin urmare, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiile generale raportate la caracteristicile individuale ale deținutului, precum și intensitatea, gravitatea și durata

încălcării, ținând cont de principiile proporț*****alității si echității se consideră necesar, oportun și rezonabil de a-i aplica 3 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție lui Tcaciuc *****.

15. Conform art.447 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

16. Administrația penitenciară, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe, completări la cererea de recurs, sau alte cereri/demersuri, însă acestea trebuie să parvină la instanța de recurs, cu cel puțin 1 (una) zile înainte de data ședinței de judecată. Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art.319 din Codul de procedură penală privind citarea participanților la proces, instanța conform art.447 alin.(1) din Codul de procedură penală a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

17. *Analizând și apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale și prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursurile declarate sunt nefondate şi pasibile de a fi respinse, din următoarele considerente.*

18. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

19. Potrivit art. 448 alin.(1) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

20. În conformitate art.449 din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1)* ***respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat;*** *b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; 2) admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului; c) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare; d) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanţa de fond, instanţa de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.*

21. Conform art.469 alin. (1) din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţ*****ează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţ*****ată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţ*****ată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţ*****ate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9[1]) anularea condamnării cu suspendarea condiţ*****ată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţ*****ată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţ*****ată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96[1] din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor;* ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

22. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare nr. 2/1345 din 27 iunie 2022, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 11 august 2020, Tcaciuc ***** a fost

recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(2) din Codul penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă cu închisoarea pe un termen de 6 (șase) ani 8 (opt) luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport. Termenul de ispășire a pedepsei stabilit lui Tcaciuc ***** de calculat din data pronunțării sentinței - 11 august 2020, cu includerea în termenul de pedeapsă a perioadei aflării lui sub strajă: 17 mai 2020 - 11 august 2020, inclusiv.

23. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2021, s-a casat parțial sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 11 august 2020, în partea prejudiciului moral, și s-a pronunțat o nouă hotărâre. Celelalte dispoziții ale sentinței s-au menținut. Termenul executării al pedepsei s-a inclus perioada deținerii în stare de arest 17 mai 2020 - 30.03.2021, iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 06 octombrie 2021, s-a menținut în vigoare decizia Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2021.

24. Colegiul penal reține că, condamnatul Tcaciuc ***** în plângerea sa a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în calitate de prevenit și în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 9 – Cahul și Penitenciarul nr. 3 – Leova în calitate de condamnat și astfel, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Tcaciuc ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada 17.05.2020 – 20.05.2021, în Penitenciarul nr.4 – Cricova în perioada 20.05.2021 - 06.10.2021, în Penitenciarul nr.9 – Pruncul în perioada 07.10.2021 - 10.01.2022, în Penitenciarul nr.3 – Leova în perioada 10.01.2022 – 26.08.2022 (când a fost eliberat ca consecință a art. 92 din Codul penal). Totodată, se indică că, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 17.05.2020, iar sfârșitul executării pedepsei la 16.01.2027.

25. Astfel, din textul încheierii recurate, rezultă că, judecătorul de instrucție la dispunerea reducerii termenului pedepsei condamnatului a aplicat mecanismul de calcul al reducerilor stabilite în art. 385 alin.(5) și 473^4 din Codul de procedură penală modificat, în redacția în vigoare la momentul emiterii încheierii.

26. Colegiul penal reține că, prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare la data de 22.08.2023, prevederile art. 385 alin.(5) și art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală au suferit modificări. Deci, dacă până la operarea modificărilor la art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, prevenitului i se reduceau două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv în condiții precare, iar condamnatului în baza art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală i se reducea de la 1 la 3 zile pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare, atunci după data de 22.08.2023, pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ pot fi acordate cel mult 2 zile de reduceri la pedeapsă, fără a se face deosebire asupra statutului persoanei deținute.

27. În contextul constatărilor menț*****ate supra, instanța de recurs consideră

că, la emiterea încheierii, instanța de judecată urmează să țină cont de faptul că, mecanismul de reducere a pedepsei stabilit la art. 385 alin.(5) și art. 473[4] din Codul de procedură penală (în redacția actuală) este defavorabil în raport cu cel prevăzut de legea care guverna spețа la momentul adresării petiț*****arului în instanța de judecată.

28. Astfel, deși normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în Codul de procedură penală, totuși, după natura lor, și prin efectul de compensație asupra modalității precare de executare a pedepsei penale au un caracter material, deci retroactivează în condițiile art. 10 din Codul penal.

29. Prin urmare, mecanismul compensatoriu pentru condițiile de detenție precare care a fost inițiat sub imperiul unei legi mai vechi, ***dar mai favorabile condamnatului, va continua să fie aplicabil în pofida existenței legii noi defavorabile***. În consecință, instanța de judecată urmează să ia în calcul că, mecanismul compensatoriu prevăzut de legea veche mai favorabilă condamnatului va putea fi aplicată doar pentru perioada cât a produs efecte juridice, deci până la 22.08.2023, perioadele ulterioare acestei date, urmând a fi calculate conform legislației în vigoare.

30. Conform art. 473[2] din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţ*****ate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa*

perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.

31. Potrivit art. 473^4 din Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţ*****ale şi internaţ*****ale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţ*****ale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare.*

32. În conformitate cu art.385 alin. (5) din Codul de procedură penală, *în cazul*

constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

33. Raportând dispozițiile normelor sus-citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția judecătorului de instrucție prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul penal apreciază concluzia instanței de fond ca fiind una corectă.

34. După cum s-a stabilit supra, Tcaciuc ***** a fost deținut în diferite perioade în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 3 – Leova și anume în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada 17.05.2020 – 20.05.2021, în Penitenciarul nr.4 – Cricova în perioada 20.05.2021 - 06.10.2021, în Penitenciarul nr.9 – Pruncul în perioada 07.10.2021 - 10.01.2022, în Penitenciarul nr.3 – Leova în perioada 10.01.2022 – 26.08.2022 (când a fost eliberat ca consecință a art. 92 din Codul penal). Prin urmare, Colegiul penal atestă că, prin plângerea din speță, condamnatul Tcaciuc ***** a contestat perioadele de detenție în condiții inumane în instituțiile penitenciare în calitate de prevenit și de condamnat, iar prima instanță întemeiat a admis solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în instituțiile penitenciare, constatând că, cererea întrunește condițiile prevăzute de art. 473^2 – 473^4 din Codul de procedură penală.

35. Colegiul penal ține să menț*****eze că, CtEDO a menț*****at în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 4727; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 20472, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*). La constatarea condițiilor de detenție, instanța nați*****ală va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative

ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (*Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

36. Colegiul penal reține că, din textul recursului formulat de către Penitenciarul nr. 3 – Leova se atestă dezacordul acestuia cu încheierea judecătorului fondului în partea admiterii plângerii, prin constatarea condițiilor de detenție inumane în penitenciarele vizate.

37. Contrar criticilor părții recurente, instanța de recurs reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnatul Tcaciuc ***** s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău *pentru perioada 17.05.2020 – 11.08.2020* în calitate de prevenit, *ce constituie 82 zile,* dispunând corect, reducerea pedepsei în privința condamnatului cu 1 zi de reducere pentru fiecare 1 zi de arest preventiv, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituția penitenciară vizată, prin aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, astfel încât, din termenul pedepsei stabilite *să se reducă 82 de zile*, și în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 4 – Cricova, Penitenciarul nr. 9 – Cahul, Penitenciarul nr. 3 – Leova *pentru perioada 11.08.2020 – 04.07.2022* în calitate de condamnat ce constituie 690 zile, dispunând corect reducerea pedepsei în privința condamnatului Tcaciuc ***** cu 2 zile pentru 10 zile de arest în calitate de condamnat, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituțiile penitenciare vizate, prin aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) și 473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală, astfel încât, din termenul pedepsei stabilite lui Tcaciuc ***** *să se reducă 138 zile*, în total dispunându-se reducerea pedepsei definitive cu 220 zile. Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 3 – Leova, judecătorul de instrucție întemeiat a precizat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în penitenciarele vizate, pe perioada de 82 zile și 690 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituției penitenciare enunțate.

38. Colegiul penal respinge argumentul administrației penitenciare privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Tcaciuc ***** i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe, astfel încât, în lipsa acestora, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către condamnat, duc la concluzia că alegațiile din cererea înaintată sunt justificate. Mai mult ca atât, instanța de recurs scoate în evidență posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor

invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea condamnatului sunt justificate.

39. În același context, instanța de recurs reține, că **potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT**, potrivit căruia, **Penitenciarul nr. 13 – Chișinău** și **Penitenciarul nr. 3 - Leova**, fac parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația instituțiilor penitenciare de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deţinuţii se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aproviz*****area cu apă în unele penitenciare este dificilă. În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţ*****ale când aproviz*****area deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin

cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. CpPT în continuare constată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiț*****at de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia.

40. Mai mult ca atât, CpPT menț*****ează că, condițiile în **<u>Penitenciarul nr. 13 – Chișinău</u>**, rămân departe de a fi satisfăcătoare. Multe celule sunt într-o stare de igienă nesatisfăcătoare. Accesul la lumina naturală este limitat datorită dimensiunilor mici ale ferestrelor și existenței unor obiecte externe care împiedică pătrunderea luminii naturale. De asemenea, aerisirea artificială nu funcț*****ează în majoritatea penitenciarelor. Celulele sunt într-o stare igienică proastă, paturi înguste, ecranate de o perdea, cu saltele adesea uzate. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Lucrurile personale ale deținuților sunt depozitate în genți, sub pat. Deținuții adesea dorm pe saltele murdare și uneori goale. Sunt, de asemenea, restanțe privind asigurarea cu haine a deținuților. Nivelul de supraaglomerare observat de CpPT într-un număr de celule este inacceptabil.

41. În aceeași ordine de idei, potrivit **Raportului anual de activitate pentru anul 2022**, se menț*****ează că, pe parcursul anului 2022, Consiliul pentru Prevenirea Torturii a efectuat vizite în 5 instituții subordonate Administrației Naț*****ale a Penitenciarelor din subordinea Ministerului Justiției. CpPT a vizitat inclusiv și Penitenciarul nr. 13 Chișinău. De asemenea, în perioada 5-13 decembrie 2022, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) a desfășurat o vizită ad-hoc în Republica Moldova. Vizita a fost focusată exclusiv pe domeniul sistemului penitenciar. Astfel că, s-a constatat că, în sistemul penitenciar CPT nu a constatat alegații/plângeri pe acte de tortură fizică, dar a semnalat: aplicarea torturii psihologice; utilizarea excesivă a forței fizice față de deținuți; multiple cazuri de violență fizică și intimidări între

deținuți, precum și nesoluț*****area problemei ierarhiei criminale neformale; eșecul în asigurarea unui mediu de detenție sigur din cauza insuficienței de cadre, subculturii criminale, celulelor comune, lipsa încrederii în personalul penitenciar; supraaglomerarea; lipsa/insuficiența activităților ocupaț*****ale; creșterea numărului de deținuți diagnosticați cu probleme de sănătate mentală; aplicarea disproporț*****ată a sancțiunilor disciplinare etc. Astfel, cele mai importante probleme sistemice ce țin de prevenirea și combaterea fenomenului torturii, identificate de CpPT anterior, rămân a fi actuale și în 2022: fluxul masiv al personalului și numărului mare de funcții vacante care împiedică realizarea efectivă și eficientă a sarcinilor instituțiilor în care se dețin persoane private de libertate și asigurarea respectării drepturilor acestor persoane; lipsa mecanismelor de plângeri efective/informări confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului sau ONG-urilor; documentarea și raportarea leziunilor corporale în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale, în mare parte, nu se realizează conform ordinului; lipsa totală (de jure și de facto) a garanțiilor împotriva torturii sau altor rele tratamente în cadrul izolatorului de detenție din cadrul Comenduirii Garnizoanei Chișinău din cadrul Ministerului Apărării Republicii Moldova; carențe la examinarea medicală a reținuților la fiecare intrare și ieșire din instituție; lipsa independenței personalului medical, nerespectarea confidențialității datelor cu caracter medical și lipsa mecanismelor confidențiale de raportare a leziunilor corporale constatate; suprapopularea instituțiilor penitenciare; continuarea prezenței relațiilor informale dintre deținuți, cauzate de fenomenul subculturii criminale, care persistă în majoritatea instituțiilor penitenciare; condiții materiale de detenție în majoritatea instituțiilor privative de libertate sunt sub standardele naț*****ale și internaț*****ale; condițiile de detenție nu sunt adaptate la nevoile speciale ale deținuților cu dizabilități. Concomitent, se invocă problema suprapopulării instituțiilor penitenciare este încă actuală, majoritatea instituțiilor vizitate de către CpPT în anul 2022 (Penitenciarul nr. 3, Penitenciarul nr. 4, Penitenciarul nr. 13) înregistrând un număr mai mare de persoane deținute, decât locuri pe care le pot oferi penitenciarele în conformitate cu standardele CPT. CpPT reiterează și că asigurarea protecției deținuților împotriva violenței dintre deținuți este una dintre obligațiile personalului penitenciar, iar incapacitatea asigurării acestor garanții constituie rele tratamente din partea instituțiilor guvernamentale. Asigurarea cu personal medical continuă să fie insuficientă, fapt ce influențează accesul condamnaților la examinare medicală. La acest capitol situația rămâne neschimbată, CpPT consideră important a revedea statutul medicilor angajați în sistemul penitenciar, pentru a face posibilă remunerarea gărzilor, nu doar oferirea de zile libere, precum și necesară a elabora și a implementa efectiv o strategie/plan de acțiuni în vederea asigurării spitalului și altor instituții penitenciare cu cadre medicale. Se mai indică, că cu regret, practic în toate instituțiile penitenciare vizitate, într-un număr mare de celule, condițiile materiale de detenție sunt departe de fi considerate

satisfăcătoare. Practic în toate instituțiile vizitate, o mare parte din celule au un mobilier vechi, cel mai des defect, starea de întreținere a acestuia lasă de dorit, condițiile fiind mediocre. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Această imagine se creează și datorită faptului că multe din celule sunt pline de numeroase obiecte/lucruri personale ale deținuților, care, vizual, transformă spațiile în depozit, lucrurile personale ale deținuților fiind depozitate în genți, sub pat, iar numărul acestora este mult mai mare decât cele necesare pentru trai.

42. În același context, cu referire la condițiile de detenție din cadrul Penitenciarului nr. 3 – Leova, prin **Raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la <u>Penitenciarul nr.3 – Leova</u> al Administraţiei Nat*****ale a Penitenciarelor la data de 12 august 2022**, s-a menț*****at că, din numărul total de condamnaţi din Penitenciarul nr. 3 Leova, 55,7% se deţin în condiţii de suprapopulare. Chiar dacă instituţia penitenciară a creat un bloc nou cu 126 de locuri, problema suprapopulării înînstituţia nominalizată rămâne a fi actuală, iar în multe cazuri efectele adverse ale suprapopulării prezintă un risc mare pentru tratamente inumane sau degradante. CpPT atrage atenţia administraţiei penitenciarului la soluţ*****area problemei suprapopulării, deoarece aceasta are o influenţă negativă asupra tuturor celorlalte aspecte ale detenţiei şi asupra climatului general din cadrul instituţiei. Membrii Consiliului au vizitat celule ce au nevoie urgentă de dezinfectare fiind pline de ploşniţe, gândaci de bucătărie, insecte. Unii condamnaţi au arătat membrilor CpPT multiplele urme de sânge ale insectelor ucise pe pereţii celulelor sau gândaci/insecte vii prinse şi păstrate în recipiente. Din cauza muşcăturilor lor, condamnaţii susţin că nu pot dormi noaptea, iar acest fapt poate fi perceput ca rele tratamente. Chiar dacă administraţia penitenciarului a prezentat actele ce confirmă realizarea deratizării şi dezinsecţiei în întreaga instituţie în luna iunie 2022, Consiliul recomandă a fi luate măsuri suplimentare pentru înlăturarea problemelor de acest gen. În concluzie, s-a constatat că, problema suprapopulării în trei sectoare ale penitenciarului, aceasta influenţând negativ asupra tuturor celorlalte aspecte ale detenţiei şi asupra climatului general din cadrul instituţiei, superficialitatea procedurii de separare a condamnaţilor, contrar standardelor internaţ*****ale şi prevederilor legislaţiei naţ*****ale, deţinerea contrar termenilor legali a condamnaţilor în celule de carantină. necesitatea îmbunătăţirii calităţii pregătirii hranei, cu implicarea unui personal calificat, înrăutăţirea situaţiei deţinuţilor ce au sancţiuni disciplinare sub formă de suspendarea dreptului la întrevederi de lungă şi scurtă durată, problema asigurării cu personal medical şi organizării serviciilor, ceea ce limitează accesul la servicii medicale a condamnaţilor a garanţiilor de sănătate, deficienţe în documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante, insuficienţa produselor igienice care sunt oferite doar o dată pe lună (ex. săpunul) şi lipsa unor produse (ex. şampon), îmbunătăţirea condiţiilor de detenţie în unile sectoarele de trai, datorită compartimentării sectoarelor de tip ”barac”, însă unele celule au nevoie de dezinfectare fiind pline de ploşniţe, gândaci de bucătărie, insecte. Condiţiile de

detenţie în general sunt nesatisfacătoare, cu excepţia celulelor din blocul nr.4 care este renovat recent şi celulele pe care condamnaţii le-au reparat din surse proprii.

43. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

44. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului naț*****al în acest sens.

45. Subsecvent, condamnatul prin intermediul avocatului său a contestat încheierea judecătorului de instrucție în partea aplicării unui mecanism compensatoriu eronat, considerând că reducerea dispusă de instanța de fond este una necorespunzătoare și cu aplicarea legii necorespunzătoare.

46. Aici, Colegiul penal, în detrimentul alegațiilor formulate, subliniază că, la aplicarea mecanismului compensatoriu în privința condamnatului Tcaciuc ***** instanța de fond a dat deplină eficiență prevederilor art. 385 alin. (5) și art. 473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală, iar instanța de recurs nu a constatat careva temeiuri de a interveni și a modifica soluția instanței. Astfel că, reducerea stabilită este una adecvată şi suficientă, bazată pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt şi pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţ*****al circumstanţelor constatate. Mai mult ca atât, prevederile art. 385 alin. (5) coroborat cu art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală stabilesc expres că, *în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv iar în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată*

dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Or, aceste dispoziții cu referire la modalitatea de calcul al reducerii pedepsei reprezintă un drept și o rezervă de atitudine a instanței de judecată și nu o obligație, judecătorul apreciind cuantumul reducerii pedepsei condamnatului ținând cont de probele anexate la materialele cauzei cu referire la condițiile de detenție a condamnatului în instituția vizată, raportată la concluziile CpPT referitoare la acest penitenciar. Prin urmare, legea nu impune un raport strict de compensare a zilelor de detenție, aceasta făcându-se anume din considerentul că fiecare caz are specificul său și la evaluarea condițiilor de detenție, gradul de încălcare a drepturilor deținutului garantate prin articolul 3 din CEDO este diferit.

47. În aceeași ordine de idei, din motivarea încheierii judecătorului de instrucție se desprinde că, la aplicarea mecanismului compensatoriu în privința condamnatului pentru perioadele aflării acestuia în detenție în calitate de prevenit și de condamnat s-a aplicat legea în vigoare la momentul depunerii plângerii. Aici, urmează a se explica că, potrivit art.3 Codul de procedură penală, *în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă.* Totodată, reieșind din faptul că, normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în norme procedural penale, acestea prin efectul de compensație au un caracter material, condiții în care potrivit art. 10 din Codul penal, care reglementează efectul retroactiv al legii penale, urmează a fi supuse examinării prin aplicarea dispozițiilor în vigoare la momentul înaintării plângerii condamnatului.

48. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

49. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

50. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursul Penitenciarului nr. 3 – Leova și recursul avocatului Căuș Miroslav, în interesele condamnatului Tcaciuc ***** urmează a fi respinse ca nefondate.

51. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul Penitenciarului nr. 3 – Leova și recursul avocatului Căuș Miroslav, în interesele condamnatului Tcaciuc ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr.21ji-11/24 din 17 mai 2024 și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia dată este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Cecan Silvia

Judecător Schibin Vladislav

Judecător Băbălău Denis